

Försäljning av vissa statligt ägda företag

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har den 20 mars 2007 berett trafikutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2006/07:57 Försäljning av vissa statligt ägda företag samt de sju motioner som väckts med anledning av propositionen.

Enligt riksdagsordningen bereder trafikutskottet bl.a. ärenden om elektroniska kommunikationer och IT-politik. Trafikutskottet behandlar mot denna bakgrund i sitt yttrande de delar av ärendet som berör företaget Telia Sonera AB (publ.) med anknytande frågor om marknaden för IT och elektroniska kommunikationer. Det gäller propositionens yrkande 2–5 och motionerna

- 2006/07:N9 av Kent Persson m.fl. (v) yrkandena 1–3,
- 2006/07:N10 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkandena 1 och 2,
- 2006/07:N11 av Anne Marie Paulsson (m) yrkande 2,
- 2006/07:N12 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 1 och 4.

I samband med ärendets beredning har näringsutskottet den 26 april 2007 anordnat en offentlig utfrågning om bl.a. försäljningen av Telia Sonera där företrädare för trafikutskottet deltog. I sammanhanget kan vidare nämnas att trafikutskottet tidigare under våren 2007 sammanträffat med Post- och telestyrelsen och informerats bl.a. om marknaden för bredband i Sverige och myndighetens syn på den fortsatta utvecklingen inom området.

Propositionen

Regeringen anser att det statliga ägandet av företag ska minskas. Efter en första genomgång av de statligt ägda företagen bedömer regeringen att försäljningsprocessen bör inledas med att minska ägandet i sex företag, varav ett är Telia Sonera AB (publ.). Regeringen föreslår mot denna bakgrund att bemyndigande ges för att avyttra hela eller delar av aktieinnehavet i sex av företagen. För Telia Sonera AB erinras om att riksdagen redan bemyndigat regeringen att utan begränsningar kunna förändra statens ägande i Telia AB (numera Telia Sonera AB). Regeringen föreslås vidare få bemyndigande att som likvid utöver kontanter motta aktier eller andra

former av tillgångar och att därefter avyttra dessa. Regeringen redovisar i propositionen hur den avser att genomföra försäljningsprocessen för de sex företagen. Regeringen föreslår vidare att riksdagen godkänner att de kostnader som uppkommer för staten i samband med åtgärder för försäljning av aktierna i de sex företagen får finansieras genom att de avräknas mot försäljningsintäkterna.

Motionerna

För Vänsterpartiet framhåller *Kent Persson m.fl. (v) i kommittémotion 2006/07:N9* att fungerande konkurrens på olika marknader och möjlighet att klara långsiktiga uppgifter, som att bygga en effektiv infrastruktur för IT, kräver fortsatt statliga företag och myndigheter. Vänsterpartiet avvisar mot denna bakgrund regeringens planer och föreslår att riksdagen avslår regeringens proposition (yrk. 1).

Motionärerna framhåller vidare att Telia Sonera AB är ett viktigt företag för samhällsutvecklingen och att det fasta telenätet är en strategisk del i dagens och framtidens infrastruktur. En privatisering av ”kopparnätet”, där staten helt fransäger sig möjligheten till insyn och påverkan, kan innebära att Sverige förlorar konkurrenskraft samtidigt som allas rätt till fast telefoni och bredband blir historia. Det fasta telefönnätet är en central del i samhällets infrastruktur och utgör ett naturligt monopol. Ett helt privatägt ”kopparnät” innebär sannolikt såväl sämre konkurrens som högre priser för bredbands- och teletjänster. Vänsterpartiet anser att naturliga monopol ska ägas av offentliga organ. Mot bl.a. denna bakgrund föreslås att riksdagen återkallar vilande bemyndigande att sälja ut bl.a. Telia Sonera (yrk. 2).

Riksdagen bör vidare begära att regeringen före ett försäljningsbeslut skriftligen informerar riksdagen om den planerade försäljningen och vilka alternativ som värderats samt om de bärande argumenten för planerat beslut (yrk. 3).

Socialdemokraterna erinrar i sin *kommittémotion 2006/07:N10 av Thomas Östros m.fl. (s)* om att det statliga ägandet har varit av mycket stor vikt för bl.a. Telia Soneras utveckling under en period av sammanslagningar och internationell expansion. I dag spelar företaget en avgörande roll för Sveriges position som ett ledande IT- och telekomland. Trots att utförsäljningarna kan förmodas få mycket stora följder för de marknader där bolagen är verksamma, för huvudkontorens placering, företagets forskning och utveckling samt sysselsättningen saknar propositionen helt analyser om utförsäljningarnas konsekvenser. Propositionen ger enligt motionärerna i stället en mycket bristfällig grund för ett riksdagsbeslut där hela utförsäljningsprocessen, utan föregående konsekvensanalys och utan några restriktioner från riksdagen, överläts till regeringen. Motionärerna föreslår mot bl.a. denna bakgrund att propositionen avslås (yrk. 1).

Enligt motionärerna ger propositionen inte heller några godtagbara besked om konsekvenserna av olika handlingsalternativ för Telia Sonera och det fasta telenätet. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en redogörelse för olika handlingsalternativ innan en eventuell försäljning av statens innehav i Telia Sonera inleds. Bland annat bör lämpligheten av att på olika sätt separera det fasta telenätet från Telia Soneras övriga verksamhet undersökas (yrk. 2).

Anne Marie Paulsson (m) påtalar i *motion 2006/07:N11* att några av de bolag som ska säljas innehåller verksamheter som inte bör privatiseras. Hit räknas infrastruktur som regelmässigt betraktas som naturliga monopol t.ex. det s.k. accessnätet. För ett väl fungerande samhälle krävs enligt motionären att alla teleoperatörer har tillgång till detta nät på lika villkor. Innan Telia Sonera bjuds ut till försäljning bör därför accessnätet och anknytande verksamhet skiljas från bolagets övriga verksamhet och läggas i ett särskilt företag. Statens ägande i detta bolag ska enligt motionären inte avyttras, utan staten ska även i framtiden ha kontrollen över infrastrukturen på telemarknaden.

Miljöpartiet föreslår i sin *partimotion 2006/07:N12 av Peter Eriksson m.fl.* att riksdagen avslår regeringens proposition (yrk. 1). När det gäller Telia Sonera konstaterar motionärerna att företaget i dag verkar på en konkurrensutsatt marknad. Staten är dominerande ägare och den största kunden till företaget, och det uppstår därför lätt konflikter i förhållande till statens roll som reglerare av marknaden för telekommunikationer. Delar av Telia Sonera utgörs av fasta nät där naturligt monopol föreligger. Konkurrensen mellan de företag som använder sig av näten fungerar i dag dåligt. Miljöpartiet förordar därför en försäljning av Telia Sonera. Innan detta sker måste dock situationen med de fasta näten, där naturligt monopol föreligger, lösas. En försäljning av Telia Sonera där de fasta näten övergår till ett helt privat monopol dömer motionärerna ut som otillfredsställande. En väg framåt skulle kunna vara att det fasta nätet avskiljs och köps upp av staten. Miljöpartiet anser också att Telia Soneras mobila nät bör avskiljas och behållas i statlig ägo som en del av en viktig infrastruktur. Motionärerna framhåller därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på hur Telia Soneras fasta nät ska hanteras innan en försäljning av statens andelar i företaget sker (yrk. 4).

Bakgrund

Förklaring av några begrepp

Med *accessnät* avses förbindelsen mellan abonnenter och olika huvudpunkter, noder, i det elektroniska kommunikationssystemet. I det fasta telenätet utgörs accessnätet i huvudsak av kopparledningar mellan abonnenter och

den lokala telestationen. Det finns även andra exempel på fasta accessnät som kabel-tv-nät, fiberförbindelse och elnät liksom trådlösa accessformer som WLAN, Wimax, 2 G, 3 G och satellit.

Det finns ingen officiell definition av begreppet *bredband*. I Nationalencyklopedin (1999) anges: ”Bredband är kommunikation över datornät som kan överföra ett brett spektrum av frekvenser och därmed uppnå hög överföringshastighet.” Gränsen för vad som räknas som bredband är därmed inte fast definierat utan har tenderat att öka över tiden. I riksdagens IT-politiska beslut våren 2000 användes en beskrivning av bredband som minst 2 megabit per sekund i båda riktningarna. Det innebär datakommunikation med hög kapacitet, tillräckligt för att man ska kunna överföra rörliga bilder och ljud. I sammanhanget kan nämnas att Post- och telestyrelsen i en rapport tidigare i vår angett att en bredbandsteknik som endast medger fast access med 128 kilobit per sekund i dag inte kan anses motsvara det stora flertalet kunders behov och är inte framtidssäker (*Förslag till bredbandsstrategi för Sverige*). Mot bakgrund av den stora andel hushåll som i dag har tillgång till accesser med överföringshastigheter som uppgår till minst 2 megabit per sekund nedströms samt med beaktande av att andelen sådana kunder ökar stadigt är PTS uppfattning i stället att för att en slutkund i dag ska kunna anses ha tillgång till en effektiv bredbandsinfrastruktur krävs att accessförbindelserna medger överföringshastigheten på minst 128 kilobit per sekund och kan uppgraderas till en nedströmshastighet om minst 2 megabit per sekund.

LLUB (Local Loop Unbundling) möjliggör tillträde för andra operatörer att erbjuda exempelvis bredband genom det fasta telenätets accessnät.

xDSL är en samlingsbeteckning på en familj av tekniker där man använder digitala modem på vanlig telefontråd för att möjliggöra bredbandskommunikation. Vilken typ av digitalt system som sänds över ledningen framgår av den bokstav som ersätter x. Exempel på beteckningar är *ADSL*, *SDSL* och *VDSL*.

1993 års riksdagsbeslut

Riksdagen behandlade våren 2003 frågor om bl.a. en ny telelag och en förändrad verksamhetsform för Televerket. I regeringens proposition om vissa frågor inom Kommunikationsdepartementets område (prop. 1992/93:132) togs bl.a. frågan upp om en uppdelning av Televerket i en nät- respektive en tjänstedel i samband med att Televerket förutsattes ombildas till aktiebolag. I propositionen gjordes bedömningen att en uppdelning varken var eftersträvarvärd eller nödvändig för att få till stånd ökad konkurrens på den svenska telemarknaden. Förslag om att organisatoriskt avskilja Televerkets nät och i praktiken splittra verket i två delar överensstämde enligt propositionen inte med den faktiska tekniska utvecklingen inom telekommunikationsområdet. Den tekniska utvecklingen som utveck-

lingen av optofiberteknik, radioteknik och satelliter ledde enligt departementschefen till ett minskat beroende av det allmänna telenätet. I propositionen erinras också om att delvis parallella nät har byggts upp av Banverket och Svenska Kraftnät. Vidare angavs att integrationen ökar mellan nät och teletjänster. Även om vissa teletjänster kan erbjudas relativt oberoende av nätet, bedömdes sålunda att alltfler tjänster kommer att vara helt integrerade med nätet i s.k. kombinerade tjänster.

Trafikutskottet angav vidare i sitt betänkande 1992/93:TU30, i samband med frågan om Televerkets bolagisering, att man delade departementschefens bedömning att regleringsstrukturen på teleområdet bör vara sådan att staten ska kunna säkerställa telesystemets grundläggande funktion, oberoende av ägarförhållandena hos de på marknaden fungerande operatörerna. Regeringens förslag till lagregler tillgodosåg enligt utskottets mening detta krav.

EG:s regelverk för elektroniska kommunikationer

Under åren 2001 och 2002 beslutade Europaparlamentet och rådet om ett nytt regelverk för elektroniska kommunikationer. Regelverket omfattar fem harmoniseringsdirektiv bestående av ett ramdirektiv och fyra särdirektiv samt ett beslut om radiospektrumspolitik inom gemenskapen. I Sverige är regelverket genomfört huvudsakligen genom lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK), men det har även givit upphov till ändringar i rättegångsbalken, sekretesslagen (1980:100), lagen (1998:31) om standarder för sändning av TV-signaler, radio- och TV-lagen (1996:844) och lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning.

För närvarande pågår en översyn inom kommissionen av regelverket för elektroniska kommunikationer. Inför översynen har medlemsstaterna och andra intressenter getts möjlighet att komma in med synpunkter på hur regelverket har fungerat. Baserat på de inkomna synpunkterna och några oberoende rapporter som kommissionen också låtit beställa, presenterade kommissionen i juni ett meddelande, KOM(2006)334, som redovisar de ändringar som kommissionen anser behöver göras i regelverket. I samband med meddelandet presenterade också kommissionen en konsekvensanalys, SEK(2006)817, ett mer utvecklat arbetsdokument, SEK(2006)816, samt ett förslag till revidering av rekommendationen över relevanta marknader, SEK(2006)837.

Ett svenskt svar skickades in till kommissionen i oktober 2006. I det svenska svaret har Sverige i stort stött kommissionens ambition, vilken innebär att man utvecklar nuvarande regelverk och behåller den grundläggande principen om förhandsreglering genom vilken regleringsmyndigheterna ges möjlighet att utfärda särskilda skyldigheter mot företag med betydande inflytande på de marknader där inte tillfredsställande konkur-

rens råder. Sverige har också stött ambitionen om en mer marknadsanpassad och flexibel radiospektrumstilldelning och effektivare regler för överklagandeprocessen.

Kommissionen har därefter tidigare i vår presenterat en rapport om elektroniska kommunikationer, KOM(2007)155, där man bl.a. granskat marknad och regleringsstruktur inom området. Av rapporten framgår bl.a. att bredbandspenetrationen varierar betydligt inom EU och att Sverige innehar en position bland de länder där nätet är mest utbyggt. Som en viktig förklaringsfaktor för snabb bredbandsutbyggnad anges konkurrerande infrastruktur. Effektiv marknadsreglering tillmäts också enligt rapporten betydelse för utbyggnaden av bredbandsaccess. Som slutsats anger kommissionen att även om det gällande regelverket verkar för att skapa konkurrens och därmed åtföljande fördelar för konsumenterna finns områden där en gemensam marknad för e-kommunikationer inte uppnås inom ramen för nuvarande regelverk. I rapporten aviseras att kommissionen avser att återkomma med förslag i ärendet senare under år 2007.

Några aktuella utredningar

Effektivare LEK

Den tidigare regeringen uppdrog hösten 2005 åt en särskild utredare att se över beslutsprocessen enligt lagen om elektroniska kommunikationer (LEK). Utredaren, generaldirektör Urban Karlström, redovisade i oktober 2006 sitt uppdrag i utredningen *Effektivare LEK (SOU 2006:88)* där han konstaterar att det i dag finns en betydande regleringsosäkerhet på marknaderna för elektronisk kommunikation. Den hämmar enligt utredaren såväl investeringsutvecklingen som försvårar möjligheterna att etablera fungerande konkurrens och därmed utbudet av tjänster till konsumenterna.

Enligt utredarens uppfattning fungerar den grundläggande ansvarsfördelningen mellan myndigheterna tillfredsställande. Däremot bör samarbetet mellan Post- och telestyrelsen (PTS) och Konkurrensverket förbättras och utvecklas. Även beslutsprocessen inom PTS kan förbättras. De problem utredaren noterat på dessa områden bidrar till regleringsosäkerheten. Utredningen konstaterar också att den utdragna handläggningen av målen från PTS utgör ett allvarligt problem och försenar genomförandet av regleringen.

Enligt utredningen beror de långa överklagandeprocesserna i första hand på att förvaltningsprocesslagens regler, som styr processerna i de allmänna förvaltningsdomstolarna, inte är anpassade för att driva på ett avgörande i målen från PTS. Om parterna önskar att lägga till ytterligare skrifter finns det små möjligheter för domstolarna att förhindra detta. En annan faktor som, enligt utredningen, leder till utdragna processer är möjligheten att överklaga till som mest tre domstolsinstanser. Utredningen presenterar mot denna bakgrund ett antal förslag till förändringar i bl.a. LEK. Syftet med

förslagen är att minska regleringsosäkerheten och bidra till att den reglering som under överskådlig tid är nödvändig på delar av området för elektronisk kommunikation blir väl avvägd.

Hinder för utbyggnad av bredband

Post- och telestyrelsen har på regeringens uppdrag identifierat hinder för att utnyttja infrastruktur med hög överföringskapacitet i alla delar av landet. I januari 2007 presenterade PTS rapporten *Hinder för utbyggnad av bredband – (PTS-ER-2007:3)* där det framhålls att det största hindret för etablering av bredband i hela landet grundar sig i det faktum att Sverige är ett till ytan stort land med en låg befolkningstäthet. Uppskattningsvis cirka fem procent av Sveriges befolkning är ansluten till en telestation som inte kan erbjuda bredband via xDSL-teknik. Andra bredbandstekniker kan bidra med ytterligare täckning, men en rad faktorer gör att det alljämt finns hushåll och företag som inte kan få tillgång till infrastruktur med hög överföringskapacitet.

PTS anger vidare att myndighetens tillsyn på LLUB-området (möjlighet för andra än accessägare att få tillgång till kopparförbindelsen i accessnätet) tyder på att det finns betydande problem för operatörer som vill ha tillträde till Telia Soneras nät. Dessa problem bidrar till att hindra en effektiv konkurrens på bredbandsmarknaden. Det är PTS uppfattning att de redovisade hindren på ett allvarligt sätt hämmar en fortsatt bredbandsutbyggnad i Sverige.

Förslag till bredbandsstrategi för Sverige

Post- och telestyrelsen har i februari 2007 presenterat rapporten *Förslag till bredbandsstrategi för Sverige (PTS-ER-2007:7)* där strategier presenteras för den fortsatta bredbandsutbyggnaden. Enligt PTS krävs en rad offentliga insatser för att nå tillgänglighetsmålet om bredband till alla senast år 2010

Som en nyckel för att få bättre bredbandskonkurrens behandlas i rapporten Telia Soneras accessnät. För att öka förutsättningarna för effektiv konkurrens och minska riskerna för snedvridning av konkurrensen behövs enligt PTS en effektiv modell som säkerställer likabehandling av operatörer vid tillträden till det metallbaserade accessnätet. En modell för likabehandling bör inte bara åstadkomma ett effektivt och lika tillträde till nätet utan även bidra till att minska trögheten samt öka förutsägbarheten på marknaden. En sådan förändring skulle stärka förutsättningarna för marknadens aktörer att göra effektiva investeringar och skapa innovationer. En modell av det angivna slaget torde vara gynnsam för alla aktörer på marknaden, inklusive den reglerade aktören, och därigenom bidra till väsentliga vinster för konsumenterna och samhället i stort.

Erfarenheter från PTS tillsyn visar emellertid att marknaden för oförädlade tillträden till Telia Soneras metallbaserade accessnät (LLUB-marknaden) alljämt präglas av betydande konkurrensproblem. Problemen yttrar

sig bl.a. i form av diskriminerande beteenden. Under nuvarande förutsättningar kan man således inte tala om en fungerande marknadsplats där köpare och säljare möts på konkurrensneutrala villkor. Flera olika modeller för likabehandling vid tillträden till det metallbaserade accessnätet skulle enligt PTS kunna vara tänkbara i Sverige. PTS uppfattning är att den mest ändamålsenliga modellen är en modell som bygger på en funktionell separation av Telia Sonera.

Av rapporten framgår vidare att PTS ställer sig positiv till en lösning där Telia Sonera frivilligt genomför en starkare legal separation än den som finns i koncernen i dag, med bl.a. kvalificerade gränser för informationsutbyte mellan bolagen. Vid en rättslig analys av de övriga möjligheterna att genomföra förslaget om en reviderad modell för likabehandling kan PTS konstatera att under det nuvarande regelverket i LEK, lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, är möjligheterna att ålägga någon form av separation som en sektorspecifik skyldighet sannolikt ytterst begränsade. Det kan däremot inte uteslutas att den förestående ändringen av det direktivpaket som utgör grunden för LEK kommer att medföra möjligheter för regleringsmyndigheterna att ålägga funktionell separation som en skyldighet för en operatör med betydande inflytande på en viss marknad. Direktivförändringarna kan dock träda i kraft först omkring 2009–2010. Med hänsyn till att bredbandsmarknaden för närvarande befinner sig under kraftig tillväxt är det PTS uppfattning att en reviderad modell för likabehandling vid tillträden till Telia Soneras accessnät inte kan anstå så länge. Staten bör enligt PTS, som storägare i Telia Sonera, också aktivt verka för att Telia Sonera självmant genomför en funktionell separation som lever upp till den modell för likabehandling som PTS föreslår.

Trafikutskottets ställningstagande

Fråga om avslag på propositionen

Trafikutskottet anser att IT-politiken har en stor betydelse för att skapa fortsatt tillväxt och välbefinnande i hela landet. Tillgången till en modern IT-infrastruktur är avgörande för företagens möjlighet att utveckla sin verksamhet och därigenom ge möjlighet till nya jobb och tillväxt i hela landet. IT-infrastrukturen är även en viktig förutsättning för utveckling av offentliga tjänster och medborgarnas möjlighet att kunna ta del av dessa tjänster.

Sverige har en stark ställning på IT-området. Under den tidigare borgerliga regeringen skedde ingången mot IT-samhället genom initiativet att år 1994 tillkalla en särskild kommission ledd av statsministern för att främja en bred användning av informationstekniken i Sverige. Kommissionens arbete var inriktat på att främja användningen av informationstekniken. Det innebar att fokus riktades mot användarna snarare än mot tillverkarna, mot applikationerna snarare än mot infrastrukturen. Det grundades på synen att med en bred användning av informationstekniken stimuleras också nödvändiga infrastrukturella investeringar, liksom de producenter som är verksamma på informationsteknikens område.

Utskottet konstaterar att under de senaste åren har Sveriges position på IT-området något försvagats trots i och för sig omfattande statliga ekonomiska insatser, inte minst i form av stöd för att bygga ut infrastrukturen i landet. Enligt utskottets mening är det angeläget att förutsättningar som möjliggör att landet kan återta sin tätposition och utvecklas vidare mot ett informationssamhälle som ett medel att höja livskvaliteten och öka vårt lands internationella konkurrenskraft läggs fast.

För att utveckla en framtidsanpassad infrastruktur på IT-området är det enligt trafikutskottets mening viktigt med tydliga roller genom bl.a. en väl utformad reglering som främjar konkurrens, kundanpassade lösningar och fortsatt teknisk utveckling. Regleringsstrukturen bör vara sådan att staten kan säkerställa infrastrukturens grundläggande funktion, oberoende av ägarförhållandena hos de på marknaden fungerande operatörerna. Staten har därvid ett ansvar att utveckla en effektiv marknadsreglering och främja forskning och utveckling men även att trygga tillfredsställande kommunikationer i områden där marknaden inte förmår klara detta på affärsmässiga villkor.

Utskottet anser mot denna bakgrund att regeringens proposition är väl ägnad att lägga grunden för en ändamålsenlig utveckling inom området. Med de ytterligare frågor som utskottet förutsätter kommer att övervägas inom ramen för det fortsatta beredningsarbetet möjliggörs en ändamålsenlig utveckling av den elektroniska infrastrukturen mot ett informationssamhälle för alla. Utskottet anser därför, från de utgångspunkter trafikutskottet har att bereda, att näringsutskottet bör ogilla de motionsförslag som före-

slår att propositionen avslås. Motionerna 2006/07:N9 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 1, 2006/07:N10 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 1 och 2006/07:N12 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 1 bör följaktligen avstyrkas.

Accessnätet och försäljningsprocessen för Telia Sonera m.m.

Med anledning av de motionsförslag som väckts om försäljningsförfarandet och den nymornade oro som flera motionärer synes hysa för att trygga en konkurrensneutral tillgång till infrastrukturen och accessnätet vill trafikutskottet behandla det pågående reformarbetet för att utveckla marknaden för elektroniska kommunikationer.

Som redovisats tidigare har en statlig utredning nyligen presenterat sina förslag i syfte att utveckla en effektivare reglering inom området elektroniska kommunikationer. Efter remissbehandling har regeringen den 26 april 2007 beslutat om en lagrådsremiss med förslag till åtgärder för att effektivisera lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Förslagen syftar till att förkorta handläggningstiden och effektivisera processen hos de allmänna förvaltningsdomstolarna i mål enligt den berörda lagen. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2008. Enligt vad utskottet erfarit förväntas en proposition i ärendet komma att lämnas till riksdagen senare under maj månad. Utskottet konstaterar att lagrådsremissen har tagit upp viktiga frågor för att undanröja besvärande problem med den nuvarande regleringens utformning. Trafikutskottet välkomnar därför den aviserade propositionen och förutsätter att riksdagen därmed inom en snar framtid ges beslutsunderlag för att kunna fatta beslut som leder till att marknaden för elektroniska kommunikationer effektiviseras.

Utskottet vill vidare lyfta fram att statsrådet Åsa Torstensson i ett interpellationssvar den 30 mars 2007 angett att PTS förslag om en bredbandsstrategi för Sverige för närvarande bereds inom Näringsdepartementet. Rapporten avses kompletteras med kunskap om hur de geografiska områden, de s.k. vita fläckarna där det i dag inte finns utbyggda bredband, kan ges en tillfredsställande standard. Av svaret framgår att regeringens utgångspunkt för den fortsatta utbyggnaden av bredband är att den i huvudsak ska ske i marknadens regi. Regeringens roll är här enligt statsrådet att verka för en reglering som främjar sådan utbyggnad och som även ger förutsättningar för tjänstekonkurrens. Sverige arbetar för detta bl.a. inom den översyn av det europeiska regelverket som nu sker. Statsrådet efterlyste vidare, bl.a. mot bakgrund av erfarenheter från nuvarande stöd, en närmare utvärdering av vilka åtgärder som bäst främjar fortsatt utbyggnad av bredband i hela landet. Utskottet välkomnar statsrådets tydliga viljeinriktning för att skapa effektivare förutsättningar för att utveckla informationsteknikens användning i hela landet.

Trafikutskottet har vidare informerats om att regeringen den 19 april 2007 gett PTS i uppdrag att utreda förutsättningarna för och lämna förslag till reglering om vertikal separation av teleoperatörer med en dominerande ställning inom accessnät. PTS ska även utreda möjligheten att, i stället för att ålägga en operatör att genomgå en vertikal separation, godta åtaganden om åtgärder som ett företag med dominerande ställning gör och som syftar till att säkerställa icke-diskriminering och transparens. Arbetet ska syfta till att skapa klara och tydliga spelregler för alla aktörer på marknaden. PTS ska redovisa sina förslag senast den 15 juni i år. Utskottet välkomnar regeringens uppdrag till PTS och vill framhålla angelägenheten av att PTS kan utarbeta ett förslag till reglering som skapar bättre förutsättningar för att fler hushåll ska kunna få effektiva och attraktiva möjligheter till bredbandskommunikation.

Trafikutskottet konstaterar vidare att för att åstadkomma en effektiv marknad är den fortsatta utvecklingen av regelverket inom EU för området elektroniska kommunikationer av stor betydelse. Som framgått av den tidigare redovisningen pågår för närvarande en omfattande översyn av regelverket inom området. Som underlag för översynen ligger bl.a. de problem som visat sig i flera medlemsländer, inklusive Sverige, att åstadkomma en väl fungerande marknad för elektroniska kommunikationer genom att en dominerande operatör besitter strategiska delar av den relevanta infrastrukturen. Enligt vad utskottet erfarit vad gäller det pågående reformarbetet inom EU väntas förslag till ändringsdirektiv av regelverket presenteras senare under år 2007. Trafikutskottet följer med stort intresse den pågående beredningsprocessen inom EU och avser framgent att verka för att de utgångspunkter utskottet finner relevanta för att främja en effektivare reglering av marknaden för elektroniska kommunikationer beaktas.

Efter denna beskrivning av vår syn på det pågående förändrings- och reformarbetet övergår trafikutskottet till att behandla propositionens förslag till hur regeringen avser att genomföra försäljningsprocessen vad gäller företaget Telia Sonera. I propositionen föreslås att riksdagen lämnar bemyndigande att som likvid utöver kontanter motta aktier eller andra former av tillgångar och att därefter avyttra dessa. Regeringen föreslår vidare bl.a. att riksdagen godkänner att de kostnader som uppkommer för staten i samband med åtgärder för försäljning av aktierna i de sex företagen får finansieras genom att de avräknas mot försäljningsintäkterna.

Trafikutskottet har inga invändningar mot regeringens förslag vad gäller företaget Telia Sonera. Utskottet förutsätter samtidigt att inom ramen för det fortsatta beredningsarbetet ges rådrum och förutsättningar att beakta resultatet av pågående reform- och utredningsarbete inom området elektroniska kommunikationer. Utgångspunkten bör därvid vara att skapa goda förutsättningar för att trygga och utveckla väl fungerande, effektiva och framtidsinriktade elektroniska kommunikationer i alla delar av landet.

Trafikutskottet förordar mot denna bakgrund att näringsutskottet tillstyrker propositionens yrkande 2–5. Utskottet är därmed inte berett att förorda att det bemyndigande som riksdagen utfärdat våren 2001 om att utan begränsningar kunna förändra statens ägande i det tidigare företaget Telia återkallas. Av utskottets ställningstagande följer vidare att näringsutskottet bör avstyrka motionerna 2006/07:N9 av Kent Persson m.fl. (v) yrkandena 2–3, 2006/07:N10 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 2, 2006/07:N11 av Anne Marie Paulsson (m) yrkande 2 och 2006/07:N12 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 4. Syftet med motionsförslag om att åstadkomma en väl fungerande marknad inom området elektroniska kommunikationer förutses komma att väl tillgodoses.

Stockholm den 8 maj 2007

På trafikutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Jan-Evert Rådström (m), Christina Axelsson (s), Margareta Cederfelt (m), Sven Bergström (c), Christer Winbäck (fp), Claes-Göran Brandin (s), Sten Nordin (m), Marie Nordén (s), Annelie Enochson (kd), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Ingemar Vänerlöv (kd), Karin Svensson Smith (mp), Eliza Roszkowska Öberg (m) och Désirée Liljevall (s).

Avvikande meningar

1. Fråga om avslag på propositionen

(s, v, mp)

Vi anser att det statliga ägandet har varit av mycket stor vikt för bl.a. Telia Soneras utveckling under en period av sammanslagningar och internationell expansion. I dag spelar företaget en avgörande roll för Sveriges position som ett ledande IT- och telekomland. Trots att utförsäljningarna kan förmodas få mycket stora följder för de marknader där bolagen är verksamma, för huvudkontorens placering, företagets forskning och utveckling samt sysselsättningen saknar propositionen helt analyser om utförsäljningarnas konsekvenser. I propositionen beaktas heller inte det omfattande berednings- och utredningsarbete som pågår såväl nationellt som internationellt när det gäller utformningen av ett mer effektivt och framtidsinriktat regelverk för elektroniska kommunikationer.

Vidare berör inte propositionen med ett ord de allvarliga frågetecken och invändningar som riktats mot en utförsäljning av Telia Sonera av olika intressen i samhället, alltifrån konkurrensvårdande organ till Försvarsmakten med hänsyn till omsorgen om rikets säkerhet. Vi vill vidare peka på att en förändrad ägarbild kan riskera att vi får ett bristande säkerhetskydd för landet kritisk information om telesystemets struktur och placering av centrala anläggningar för försvarsmakten. Belysande för propositionens brister är också att regeringen under ärendets beredning i Riksdagen funnit sig föranledd att uppdra åt Post- och telestyrelsen att snabbtreda möjligheten att införa en vertikal separering av teleoperatörer med en dominerande ställning inom accessnätet. Dock utan att på något sätt klargöra hur denna viktiga fråga påverkar det begärda mandatet att sälja ut Telia Sonera. Propositionen ger därmed enligt vår mening en bristfällig grund för ett riksdagsbeslut där hela utförsäljningsprocessen, utan föregående konsekvensanalys och utan några restriktioner från riksdagen, överläts till regeringen. Ideologiska drivkrafter och intresset att maximera kortsiktiga kommersiella intressen synes därmed kommit i första rum till förfång för sunt förnuft, målet att utveckla ett informationssamhälle för alla och respekten för riksdagen som institution.

Vi anser därför att näringsutskottet bör tillstyrka motionerna 2006/07:N9 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 1, 2006/07:N10 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 1 och 2006/07:N12 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 1 och avslå propositionen.

2. Accessnätet och försäljningsprocessen för Telia Sonera m.m.

(s, v, mp)

Vi anser att Telia Sonera AB är ett viktigt företag för samhällsutvecklingen och att det fasta telenätet är en strategisk del i dagens och framtidens infrastruktur. En privatisering av accessnätet, där staten helt frånsäger sig möjligheten till insyn och påverkan, kan innebära att Sverige förlorar konkurrenskraft samtidigt som allas rätt till fast telefoni och bredband blir historia. Det fasta telefontnätet är en central del i samhällets infrastruktur och utgör ett naturligt monopol. Ett helt privatägt accessnät innebär sannolikt såväl sämre konkurrens som högre priser för bredbands- och teletjänster. En försäljning av Telia Sonera där de fasta näten övergår till ett helt privat monopol är därför enligt vår mening oacceptabelt.

Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en redogörelse för olika handlingsalternativ innan en eventuell försäljning av statens innehav i Telia Sonera övervägs. Bland annat bör lämpligheten av att på olika sätt separera det fasta telenätet från Telia Soneras övriga verksamhet undersökas.

Vi anser därför att näringsutskottet bör föreslå riksdagen att ge regeringen till känna vad som ovan anförts. Därmed tillstyrks motionerna 2006/07:N9 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 3, 2006/07:N10 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 2 och 2006/07:N12 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 4.